

EVROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

TREĆE ODELJENJE

Predmet GRZINČIČ protiv SLOVENIJE

(Predstavka br. 26867/02)

PRESUDA

STRAZBUR

3. maj 2007.¹

¹ Presuda je konačna od 3. 8. 2007, *prim. ur.*

U predmetu Grzinčič protiv Slovenije,

Evropski sud za ljudska prava (Treće odeljenje), zasedajući u veću u sastavu:

G-din C. Birsan *Predsednik*, (C. Birsan)

G-din B. M. Zupančič, (B.M. Zupančič,)

G-đa E. Fura-Sandstrom, (E. Fura-Sandström)

G-đa A. Đulumjan, (A. Gyulumyan)

G-din E. Mijer, (E. Myjer)

G-din David Tor Bjorgvinson, (David Thór Björgvinsson)

G-đa I. Bero-Lefevr, (I. Berro-Lefèvre) , *sudije*,

i g-din S. Naismith (S. Naismith), *Zamenik sekretara Odeljenja*,

Posle većanja na zatvorenoj sednici održanoj 5. aprila 2007,

Izriče sledeću presudu, koja je usvojena na taj dan:

POSTUPAK

1. Predmet je formiran na osnovu predstavke (br. 26867/02) protiv Republike Slovenije koju je na osnovu čl. 34 Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu “Konvencija”) podneo slovenački državljanin, g-din Boštjan Grzinčič (“podnosilac predstavke”), 1. jula 2002.
2. Podnosioca predstavke zastupala je g-đa M. Nosan, advokat koja radi u Celju. Slovenačku Vladu (“Vlada”) zastupao je njen agent, g-din Mr L. Bembič, Državni pravobranilac.
3. Dana 9. juna 2006. Sud je odlučio da predstavku dostavi Vladi. U skladu s čl. 29, st. 3, Konvencije Sud je odlučio da o osnovanosti i dopuštenosti predstavke odlučuje istovremeno.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

4. Podnosilac predstavke je rođen 1967. i živi u Celju.

A. Osnovne informacije o predmetu

5. Dana 15. septembra 1995. podnosilac predstavke je odveden u policijski pritvor pod sumnjom da je izvršio “iznudu i ucenu” i da je “izazvao opštu opasnost”.

6. Dana 17. septembra 1995. podnosilac predstavke je izveden pred istražnog sudiju Okružnog suda u Celju (*Okrožno sodišče v Celju*), koji je protiv njega pokrenuo istražni sudski postupak i zadržao ga u istražnom pritvoru.\
7. Tokom istražnog sudskog postupka, u nekoliko novinskih članaka je objavljeno da je podnosilac predstavke izvršio niz krivičnih dela.
8. Sudska istraga protiv podnosioca predstavke obustavljena je 2. oktobra 1995. zbog nedostatka dokaza i podnosilac predstavke je istog dana pušten na slobodu.
9. Neutvrđenog datuma, a u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku, podnosilac predstavke je Ministarstvu pravde podneo zahtev za nadoknadu zbog pretrpljene štete. Dana 30. oktobra 1996. Ministarstvo je ponudilo da podnosiocu zahteva plati 75.000 slovenačkih tolara (SIT – oko 310 eura (EUR)), što podnosilac predstavke nije prihvatio.

B. Građanski postupak povodom nadoknade za neopravdani pritvor

10. Dana 16. oktobra 1996. podnosilac predstavke je pred Okružnim sudom u Celju pokrenuo građansku parnicu protiv Ministarstva pravde i Ministarstva unutrašnjih poslova tražeći nadoknadu za nematerijalnu štetu u iznosu od SIT 4.000.000 (oko EUR 16,500). On je takođe tražio da bude oslobođen plaćanja sudskih taksi.
11. Dana 2. februara 1999. sud je održao ročište.
12. Pored toga, 6. jula 2000. podnosilac predstavke je uhapšen pod optužbom da je trgovao drogom. Ostao je u istražnom pritvoru do 26. septembra 2000. kada ga je Okružni sud u Celju proglasio krivim prema navodima optužnice.
13. Ročište u parničnom postupku koje je bilo zakazano za 28. septembar 2000. je odloženo zbog pritvaranja podnosioca predstavke. Posle toga, ročište je održano 5. decembra 2000.
14. Što se tiče krivičnog postupka, 10. aprila 2001. Viši sud u Celju (*Višje sodišče v Celju*) prihvatio je žalbu podnosioca predstavke protiv prvostepene sudske presude i vratio predmet na ponovno suđenje. Podnosilac predstavke je 9. oktobra 2001. oslobođen optužbe. Na osnovu žalbe javnog tužioca presudu je prihvatio Viši sud u Celju 9. aprila 2002.
15. Štaviše, 2000. i 2001. podnosilac predstavke optužen je za trgovinu drogom u dva druga krivična postupka. Postupci su obustavljeni jer je javni tužilac povukao optužnicu.
16. Dana 10. juna 2002. podnosilac predstavke je podneo pismene predstavke u građanskoj parnici koju je pokrenuo 16. oktobra 1996. pred Okružnim sudom u Celju i povećao iznos zahtevane naknade.

17. Sud je održao ročište 15. oktobra 2002. Podnosilac predstavke se nije pojavio na tom ročištu.
18. Dana 15. novembra 2002, posle ročišta, Okružni sud u Celju doneo je presudu kojom je dodelio podnosiocu predstavke SIT 1.500.000 (oko EUR 6.250). Obe strane u postupku su uložile žalbu.
19. Dana 11. novembra 2004. Viši sud u Celju odobrio je žalbu optuženog i smanjio dodeljeni iznos na SIT 1,200,000 (oko EUR 5,000). Ta presuda postala je pravosnažna.

C. Krivični postupak

20. Dana 2. jula 1999. Tužilaštvo u Krškem tražilo je od Okružnog suda u Krškem (*Okrožno sodišče v Krškem*) da započne krivičnu istragu protiv podnosioca predstavke i dve druge osobe zbog trgovine drogom.
21. Prema tvrdnji Vlade podnosilac predstavke nije bio dostupan tužilaštvu tokom istražne faze, iako je u telefonskom razgovoru obećao policiji da će se javiti radi ispitivanja. Sem toga, on je odbio da primi poziv – ali je naredni ipak uručen 28. jula 1999. Istražni sudija je izdao dva naloga podnosiocu predstavke da se pojavi pred sudom, ali bez uspeha.
22. Dana 4. novembra 1999. Tužilaštvo iz Krškog je optužilo podnosioca predstavke i dve druge osobe kod Okružnog suda u Krškem, optužujući podnosioca predstavke zbog trgovine drogom.
23. Dana 30. septembra 1999. sud je naredio hapšenje podnosioca predstavke i izdao je nalog za hapšenje.
24. Na ročištu koje je održano 11. novembra 1999. postupak podnosioca predstavke je razdvojen i prebačen u Okružni sud u Celju. Međutim, na kraju je ponovo vraćen u Okružni sud u Krškem. Sem toga, postupci protiv druge dve osobe su spojeni s postupkom podnosioca predstavke.
25. Dana 6. jula 2000. podnosilac predstavke je uhapšen i određen mu je policijski pritvor.
26. Sudska ročišta su održana 12. jula, 6. septembra, 18. oktobra, 15. novembra i 7. decembra 2000.
27. Dana 8. decembra 2000. sud je presudio da je podnosilac predstavke kriv i osudio ga na četiri godine zatvora. Sud je naložio da podnosilac predstavke ostane u pritvoru do početka odsluženja kazne.
28. Podnosilac predstavke je uložio žalbu Višem sudu u Ljubljani (*Višje sodišče v Ljubljani*). Sud je prihvatio žalbu 11. aprila 2001. i vratio predmet prvostepenom sudu

na ponovno suđenje. Sud je takođe naložio puštanje podnosioca predstavke iz zatvora.

29. Ročište je zakazano za 1. septembar 2003. ali je kasnije odloženo jer jednom od optuženih nije mogao biti uručen poziv. Ročišta koja su bila zakazana za 15. april i 26. maj su takođe odložena.

30. Sud je održao ročišta 17. juna, 8. septembra i 27. septembra 2005.

31. Drugo ročište koje je bilo zakazano za 27. oktobar 2005. je odloženo zato što se dvoje optuženih nije pojavilo. Dalja ročišta su održana 8. decembra 2005. i 24. januara 2006.

32. Posle ročišta koje je održano 9. marta 2006. sud je doneo presudu kojom je oslobodio optužbi sva tri optuženika.

33. Javni tužilac je uložio žalbu.

34. Postupak se i dalje vodi pred Višim sudom u Ljubljani.

II. RELEVANTNO DOMAĆE PRAVO

A. Ustav iz 1991.

35. Sledeće odredbe Ustava Republike Slovenije iz 1991. (*Ustava Republike Slovenije*, Službeni glasnik br. 33/91) su relevantne za ovaj predmet:

Član 23

“Svako ima pravo da nezavisni, nepristrasni sud ustanovljen zakonom donese bez nepotrebnog odlaganja svaku odluku koja se tiče njegovih prava i obaveza, i sve optužbe protiv njega ...”

Član 26

“Svako mora imati pravo na nadoknadu štete koja mu je pričinjena zbog nezakonitih postupaka osobe ili organa koji obavljaju službenu dužnost ili postupaju u ime države ili lokalne vlasti, ili su nosioci javne funkcije. ...”

Član 160

“Ustavni sud će razmatrati:

... ustavne žalbe u kojima su određeni postupci navodno povredili neko ljudsko pravo ili osnovnu slobodu;

...

Osim ukoliko zakonom nije drugačije predviđeno, Ustavni sud će razmatrati ustavnu žalbu samo ako su iscrpljeni svi pravni lekovi. Ustavni sud će odlučiti da li je ustavna žalba prihvatljiva za meritorno odlučivanje na osnovu zakonskih kriterijuma i postupaka.”

B. Lukenda projekat

36. Posle presude u predmetu Lukenda v. Slovenia od 6. oktobra 2005 (br. 23032/02, ECHR 2005-X) i odluke br. U-I-65/05 Ustavnog suda (22. septembra 2005), koje su obe obavezivale slovenačku državu da uspostavi uslove u kojima se mora obezbediti pravo na suđenje bez nepotrebnog odlaganja, slovenačka vlada je 12. decembra 2005. usvojila Zajednički državni projekat za eliminaciju nagomilanih sudskih predmeta, takozvani Lukenda projekat. Njegov cilj je da se eliminišu nagomilani sudski predmeti u slovenačkim sudovima i tužilaštvima do kraja 2010, tako što će se omogućiti strukturalna i upravna reforma sudstva.

37. Priprema Zakona o zaštiti prava na suđenje bez nepotrebnog odlaganja bila je deo Lukenda projekta.

C. Zakon o zaštiti prava na suđenje bez nepotrebnog odlaganja

38. Od 1. januara 2007. primenjuje se Zakon o zaštiti prava na suđenje bez nepotrebnog odlaganja (*Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja*, Službeni glasnik br. 49/2006 – “Zakon iz 2006”). Njegovi članovi 1 i 2 garantuju stranama u sudskom postupku, učesnicima u vanparničnom postupku i oštećenim stranama u krivičnom postupku pravo na suđenje u razumnom roku.

39. Odeljak 3 predviđa dva pravna leka u cilju ubrzanja tekućih postupaka – nadzornu pritužbu (*nadzorstvena pritožba*) i predlog za određivanje roka (*rokovni predlog*) – i, najзад, zahtev za pravičnim zadovoljenjem u odnosu na štetu pričinjenu zbog nepotrebnog odugovlačenja (*zahteva za pravično zadošćenje*).

40. Odeljak 4 definiše kriterijume koje domaće vlasti treba da uzmu u obzir prilikom procenijavanja pritužbi:

Odeljak - Kriterijumi za donošenje odluke

“Kada odlučuje o pravnim lekovima predviđenim ovim Zakonom, uzeće u obzir okolnosti konkretnog predmeta, naime: njegovu složenost u pogledu činjenica i prava; postupanje strana u postupku, naročito u pogledu korišćenja procesnih prava i ispunjavanja obaveza tokom postupka; poštovanje pravila o uzimanju predmeta u rad po redosledu prijema, ili o zakonskim rokovima za određivanje pripremnih ročišta ili za donošenje sudskih odluka; način na koji je predmet razmatran pre nego što je uložena nadzorna pritužba ili na koji je podnet predlog za određivanje roka; prirodu i vrstu predmeta i njegov značaj za neku od strana.”

41. Nadzornu pritužbu regulišu članovi 5 i 6, koji predviđaju sledeće:

Odeljak 5 – Nadzorna pritužba

“(1) Ako neka strana smatra da sud nepotrebno odugovlači donošenje odluke, on ili ona mogu podneti nadzornu pritužbu pisanim putem sudu koji postupka po predmetu; odluku o tome će doneti ... predsednik suda (u daljem tekstu ‘predsednik suda’).

(2) Za potrebe odlučivanja o zaštiti prava na suđenje bez nepotrebno odlaganja, nadzorna pritužba će sadržavati sledeće elemente:

- lično ili korporativno ime ili bilo koje drugo ime strane u postupku, sa adresom stalnog ili privremenog boravka ili registrovane kancelarije;
- naznačenje suda pred kojim se vodi postupak;
- referentni broj predmeta ili datum kada je predmet podnet sudu;
- indikacija okolnosti ili drugih posebnosti ja bih dodala, koje se odnose na predmet, koje pokazuju da sud nepotrebno odugovlači donošenje odluke;
- svojeručni potpis strane u postupku, predstavnika ili advokata.”

Odeljak 6 - Odluka o nadzornoj pritužbi

“(1) Ako je nadzorna pritužba očigledno neosnovana s obzirom na raspored za rešavanje predmeta na koji se nadzorna pritužba odnosi, predsednik suda će doneti odluku o odbacivanju pritužbe.

(2) Ako nadzorna pritužba ne sadrži sve tražene elemente prema čl. 5(2) ovog Zakona, predsednik suda će doneti odluku o njenom odbacivanju. Protiv ove odluke nema prava žalbe.

(3) Ako nije doneta odluka kako je predviđeno stavovima 1 i 2 ovog člana, predsednik suda će, u okviru svoje nadležnosti da upravlja sudom prema zakonu koji uređuje sudski sistem, odmah zahtevati od sudije ili predsedavajućeg sudskim većem (u daljem tekstu “sudija”) kome je predmet dodeljen u rad da podnese izveštaj u kome će navesti razloge trajanja postupka, ne kasnije od petnaest dana nakon primanja zahteva predsednika suda ili prijema spisa, ukoliko su neophodni za sastavljanje izveštaja. Izveštaj će sadržati izjavu u pogledu kriterijuma navedenih u čl. 4 ovog Zakona i mišljenje o vremenskom roku u kome slučaj može biti rešen. Predsednik suda može takođe od sudije tražiti da podnese spise predmeta ako proceni da je, u svetlu optužbi koje je strana u postupku navela u nadzornoj pritužbi, neophodno njihovo razmatranje.

(4) Ako sudija obavesti predsednika suda pisanim putem da će sve relevantne procesne odluke biti izvršene ili da će odluka biti doneta u okviru vremenskog roka koji ne prelazi četiri meseca nakon prijema nadzorne pritužbe, predsednik suda će o tome obavestiti stranu u postupku i time zaključiti razmatranje nadzorne pritužbe.

(5) Ako predsednik suda ustanovi da s obzirom na kriterijume predviđene čl. 4 ovog Zakona sud ne odugovlači nepotrebno odlučivanje o predmetu, on će doneti odluku o odbijanju nadzorne pritužbe.

(6) Ako predsednik suda nije obavestio stranu u postupku u skladu sa stavom 4 ovog člana i ako u svetlu kriterijuma navedenih u st. 4 ovog člana, ustanovi da sud nepotrebno odlaže donošenje odluke u ovom predmetu, on će, zavisno od statusa i prirode predmeta doneti odluku kojom će odrediti rok za obavljanje određenih procesnih radnji, i može takođe narediti da predmet bude rešen kao prioritetan zbog okolnosti predmeta, naročito

ako je reč o hitnoj stvari. Ako naredi da sudija treba da obavi odgovarajuće procesne radnje, on će takođe postaviti vremenski okvir za njihovo obavljanje, koji neće biti manji od petnaest dana i neće biti duži od šest meseci, kao i odgovarajući rok u kome sudija treba da izvesti o obavljenim radnjama.

(7) Ako predsednik suda ustanovi da se nepotrebno odugovlačenje odluke u predmetu može pripisati preteranoj radnoj opterećenosti ili dužem odsustvovanju sudije, on može narediti da predmet bude dodeljen drugom sudiji. On isto tako može predložiti da sudu bude dodeljen dodatni sudija ili može narediti druge mere u skladu sa zakonom koji uređuje rad pravosuđa.

(8) Sudija može preko godišnjeg rasporeda dodeljivanja poslova biti imenovan da umesto predsednika suda, ili zajedno s njim, vrši upravne nadležnosti suda u pogledu odlučivanja o nadzornoj pritužbi.”

42. Članovi 8, 9 i 11 definišu predlog za određivanje roka i predviđaju mere koje može preduzeti sud koji razmatra predlog. Oni, u meri u kojoj su relevantni, glase:

Član 8 – Predlog za određivanje roka

“(1) Ukoliko, saglasno čl. 6(1) ili (5) ovog Zakona, predsednik suda odbaci ili odbije nadzornu pritužbu ili propusti da odgovori strani u postupku u roku od dva meseca ili propusti da pošalje obaveštenje navedeno u čl. 6(4) ovog Zakona u okviru navedenog roka ili ako odgovarajuće procesne radnje nisu obavljene u okviru roka postavljenog u obaveštenju ili odluci predsednika suda, strana u postupku može prema čl. 5(1) ovog Zakona podneti predlog za određivanje roka sudu koji postupa u predmetu.

...

(3) Strana u postupku može u roku od petnaest dana nakon prijema odluke ili nakon roka predviđenog u stavu 1 ovog člana podneti predlog za određivanje roka.”

Član 9 – Nadležnost za donošenje odluka

“(1) Predsednik višeg suda u sudskoj oblasti koja pokriva lokalni sud, okružni sud ili drugi prvostepeni sud, ima nadležnost da odlučuje o predlogu za određivanje roka koji se odnosi na predmete u kojima postupa lokalni sud, okružni sud ili drugi prvostepeni sud.

...”

Član 11 – Odlučivanje o predlogu za određivanje roka

“(1) Ako je predlog za određivanje roka očigledno neosnovan, s obzirom na raspored za rešavanje predmeta i postupanja strane u postupku, predsednik suda će doneti odluku o odbijanju predloga.

...”

(4) Ako predsednik suda ustanovi da sud, s obzirom na kriterijume navedene u čl. 4 ovog Zakona, nepotrebno odugovlači s donošenjem odluke u predmetu, on će doneti odluku kojom će naložiti da sudija obavi odgovarajuće procesne radnje i isto tako će postaviti vremenski okvir za njihovo obavljanje, koji ne može biti manji od petnaest dana ni duži od četiri meseca, kao i postaviti odgovarajući rok u kome sudija treba da izvesti o obavljenim radnjama. Zavisno od okolnosti predmeta, naročito kada je reč o hitnoj

stvari, predsednik suda može takođe naložiti da predmet bude rešen kao prioritetan i predložiti predsedniku suda navedenom u čl. 5(1) ovog Zakona da se primene mere navedene u čl. 6(7) ovog Zakona.

(5) Predsednik suda će u roku od petnaest dana po prijemu odlučiti o predlogu za određivanje roka.”

43. Član 14 uređuje nadležnost Ministarstva pravde u predmetima u kojima je nadzorna pritužba podneta Ministarstvu a ne nadležnom sudu:

Član 14 – Nadležnost Ministarstva pravde

“(1) Ako je nadzorna pritužba podneta Ministarstvu pravosuđa (u daljem tekstu ‘Ministarstvo’), Ministar ... pravosuđa (u daljem tekstu ‘Ministar’) proslediće je predsedniku nadležnog suda da je rešava u skladu s ovim zakonom i tražiće da dobija informacije o zaključcima i odlukama.

...”

44. Prema čl. 15, pravično zadovoljenje može biti dato plaćanjem novčane naknade, pisanom izjavom Pravobranilaštva ili objavljivanjem presude:

Član 15 – Pravično zadovoljenje

“(1) Ako je odobrena nadzorna pritužba koju je podnela strana u postupku ili ako je podnet predlog za određivanje roka, strana u postupku može tražiti pravično zadovoljenje prema sadašnjem Zakonu.

(2) Pravično zadovoljenje će se ostvariti:

- i. plaćanjem novčane nadoknade za štetu pričinjenu povredom prava na suđenje bez nepotrebnog odugovlačenja;
- ii. pisanom izjavom Državnog pravobranioca da je pravo strane u postupku na suđenje bez nepotrebnog odlaganja bilo prekršeno;
- iii. objavljivanjem presude o tome da je pravo strane u postupku na suđenje bez nepotrebnog odugovlačenja bilo prekršeno.”

45. Član 16 predviđa kompenzatorni pravni lek i utvrđuje maksimalni iznos koji se može dodeliti:

Član 16 – Novčana naknada

“(1) Novčana nadoknada će biti plaćena za nematerijalnu štetu nastalu usled povrede prava na suđenje bez nepotrebnog odugovlačenja. Striktna odgovornost za svaku nastalu štetu leži na Republici Sloveniji.

(2) Novčana nadoknada u odnosu na pojedine, pravosnažno rešene predmete, biće dodeljena u iznosu između 300 i 5.000 eura.

(3) Prilikom odlučivanja o iznosu nadoknade kriterijumi predviđeni čl. 4 ovog Zakona biće uzeti u obzir, naročito složenost predmeta, postupci države, postupanja strane u postupku i važnost predmeta za stranu u postupku.”

46. Članovi 19, 20 i 21 uređuju postupke za pravično zadovoljenje i postupke koji se odnose na novčanu štetu:

Član 19 – Postupak pred Državnim pravobraniocem

“(1) Postupak za sprovođenje zahteva za pravično zadovoljenje, pod uslovom da je ispunjen uslov naveden u čl. 15(1) ovog Zakona, pokrenuće strana u postupku putem podnošenja predstavke za poravnanje Državnom pravobraniocu sa ciljem da se postigne dogovor o vrsti ili iznosu pravičnog zadovoljenja. Strana u postupku može podneti takvu predstavku u roku od devet meseci nakon donošenja pravosnažne presude u predmetu. Državno pravobranilaštvo će odlučivati o predstavi strane u postupku u roku od tri meseca ukoliko ustanovi da je zahtev za pravičnim zadovoljenjem opravdan. Do isteka gore navedenog perioda, strana u postupku neće podnositi nikakav zahtev za novčanu nadoknadu, kao pravično zadovoljenje, pokretanjem postupka pred nadležnim sudom.

(2) Ako je, u skladu sa stavom 1 ovog člana, postignut dogovor sa stranom u postupku, državni pravobranilac će pristupiti vansudskom poravnanju sa stranom u postupku.”

Član 20 – Postupak u sudu

“(1) Ako nije postignut dogovor prema čl. 19 ovog člana o primeni poravnanja, ili Državni pravobranilac i strana u postupku ne uspeju da postignu dogovor u roku od tri meseca od datuma kada je podneta predstavka, strana u postupku može podneti tužbu za naknadu štete.

(2) Tužba za naknadu štete protiv Republike Slovenije će biti podneta ne kasnije od osamnaest meseci posle okončanja predmeta strane u postupku.

...”

Član 21 – Tužba za naknadu materijalne štete

“(1) Tužba u pogledu novčane štete koja je nastala zbog kršenja prava na suđenje bez nepotrebnog odlaganja može pokrenuti strana u postupku u roku od osamnaest meseci od pravosnažne odluke suda o predmetu strane u postupku u skladu s odredbama Zakonika o obligacijama koje se odnose na naknadu materijalne štete.

...”

47. Članovi 22 i 23 dalje predviđaju za plaćanje nadoknade:

Član 22 – Plaćanje novčane nadoknade

“(1) Državni pravobranilac će isplatiti novčanu nadoknadu na osnovu dogovora predviđenog u čl. 19(2) ovog Zakona i za sve odgovarajuće troškove koje je strana u postupku imala s tim u vezi.

(2) Državno pravobranilaštvo će isplatiti novčanu nadoknadu i troškove postupka koje je imala strana u postupku na osnovu pravosnažne sudske odluke koja je ustanovila kršenje prava na suđenje bez nepotrebnog odlaganja, prema čl. 20 ili čl. 21 sadašnjeg Zakona.”

Član 23 – Obezbeđivanje sredstava

“U budžetu Republike Slovenije u okviru finansijskog plana za Državno pravobranilaštvo biće... predviđena sredstva.”

48. Čl. 25 određuje sledeća prelazna pravila u odnosu na predstavke koje se već nalaze pred Sudom:

Član 25 – Pravično zadovoljenje za štetu prčinjenu pre primene ovog Zakona

“(1) U predmetima u kojima je kršenje prava na suđenje bez nepotrebnog odlaganja već prestalo, a strana u postupku je već podnela zahtev za pravičnim zadovoljenjem međunarodnom sudu pre datuma primene ovog Zakona, Državno pravobranilaštvo će strani u postupku ponuditi poravnanje u pogledu iznosa za pravično zadovoljenje u roku od četiri meseca nakon datuma prijema predmeta koji je međunarodni sud prosledio za postupak poravnanja. Strana u postupku podneće predlog poravnanja Državnom pravobranilaštvu u roku od dva meseca posle datuma prijema predloga Državnog pravobranilaštva. Državno pravobranilaštvo će odlučiti o ovom predlogu u najkraćem roku, a najkasnije u roku od četiri meseca. ...

(2) Ako predlog za poravnanje naveden u stavu 1 ovog člana ne bude prihvaćen ili Državno pravobranilaštvo i strana u postupku ne postignu dogovor u roku od četiri meseca od datuma kada je strana u postupku podnela svoj predlog, strana u postupku može pokrenuti postupak pred nadležnim sudom prema ovom Zakonu. Strana u postupku može pokrenuti postupak u roku od šest meseci nakon prijema odgovora Državnog pravobranilaštva da njen predlog naveden u prethodnom stavu nije prihvaćen, ili nakon isteka perioda definisanog u prethodnom stavu u kome Državno pravobranilaštvo treba da odluči da nastavi s postupkom za poravnanje. Bez obzira na vrstu ili iznos zahteva, odredbe Zakona o građanskom postupku koje se odnose na zahteve male vrednosti biće primenjene u postupku pred sudom.”

PRAVO

I. NAVODNA KRŠENJA čl. 6, st. 1 i čl. 13 KONVENCIJE

49. Podnosilac predstavke se žalio na predugo trajanje građanskog postupka koji je počeo 16. oktobra 1996. i završio se 11. novembra 2004. odlukom Višeg suda u Celju. On se dalje žalio na to da je sudski postupak, koji se sada vodi pred Višim sudom u Ljubljani nepotrebno dug. On se oslanjao na čl. 6, st. 1, Konvencije, koji glasi:

“Svako, prilikom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama, ili u slučaju bilo kakvih krivičnih tužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu... raspravu u razumnom roku pred... sudom ...”

50. U suštini, podnosilac predstavke je takođe uložio prigovor da pravni lekovi koji su u Sloveniji dostupni u slučaju preterano dugih pravnih postupaka nisu delotvorni. Pozvao se na čl. 13 Konvencije, koji glasi:

“Svako kome su povređena prava i slobode predviđeni u ovoj Konvenciji ima pravo na delotvorni pravni lek pred nacionalnim vlastima, bez obzira jesu li povredu izvršila lica koja su postupala u službenom svojstvu.”

A. Dopuštenost u slučaju građanskog postupka

1. Podnesci strana u postupku

51. Pozivajući se na presudu u predmetu *Selmouni v. France* ([GC], br. 25803/94, st. 74, ECHR 1999-V), Vlada je prigovorila da u pogledu žalbi koje se odnose na članove 6, st. 1, i 13 Konvencije domaći pravni lekovi nisu iscrpljeni, tvrdeći da podnosilac predstavke nije iskoristio delotvorne pravne lekove koje je imao na raspolaganju u svrhu ubrzavanja sudskog postupka i/ili zahteva za nadoknadu.

52. Vlada je dalje tvrdila da je pravo na suđenje u razumnom roku garantovano članom 23 Ustava i da čl. 26 Ustava garantuje pravo na naknadu štete pričinjene nezakonitim postupcima osobe koja obavlja službenu funkciju ili deluje u ime državne vlasti.

53. Posle presude u predmetu *Lukenda v. Slovenije* (citirano gore) i odluke Ustavnog suda od 22. septembra 2005, sa zaključcima u oba predmeta da u Sloveniji nema delotvornih pravnih lekova koji bi garantovali suđenje u razumnom roku, Zakon o zaštiti prava na suđenje bez nepotrebnog odlaganja (“Zakon iz 2006.”) usvojen je aprila 2006. i primenjuje se od 1. januara 2007. Vlada je tvrdila da ovaj Zakon sada svakako obezbeđuje delotvorne pravne lekove u Sloveniji. Osim toga, Ministarstvo pravde je počelo s pripremama za obuhvatni program rešavanja nagomilanih sudskih predmeta.

54. U svakom slučaju, sve dok Zakon iz 2006. nije počeo da se primenjuje, odnosilac predstavke je imao mogućnost da podnese prijavu za preliminarno poravnanje u postupku prema čl. 14 Zakona o javnom pravobraniocu. Dok je postupak bio u toku, podnosilac predstavke je mogao da pokrene postupak pred upravnim sudovima i/ili zahtev za nadzor prema čl. 72 Zakona o sudstvu iz 1994. kakav je tada bio na snazi. Ako je postupak završen, što znači da njegovo neopravdano trajanje više ne može biti ispravljeno, ili da je kršenje već prestalo, podnosilac predstavke je mogao pokrenuti tužbu za naknadu štete prema opštim pravilima Zakonika o obligacijama. Podnosilac predstavke je takođe imao mogućnost da podnese ustavnu žalbu prema čl. 160 Ustava. Po Vladinom mišljenju, sveukupnost ovih pravnih lekova predstavljala je delotvorni pravni lek čak i pre nego što je Zakon iz 2006. počeo da se primenjuje.

55. S obzirom na to da je podnosilac predstavke propustio da iskoristi domaće pravne lekove kako bi ispunio zahteve u pogledu iscrpljenosti, Vlada je pozvala Sud da odbaci predstavku kao nedopuštenu.

56. Podnosilac predstavke nije podneo nikakve komentare na Vladine primedbe.

2. Ocena Suda

(a) Opšta zapazanja

57. Sud primećuje, na početku, da je novo zakonodavstvo, odnosno Zakon iz 2006, u Sloveniji uveden s namerom da se garantuje pravo na suđenje u razumnom roku na domaćem nivou. U primjeni je od 1. januara 2007.

58. Od kada je Zakon iz 2006. počeo da se primenjuje, podnosioci zahteva imali su na raspolaganju raznovrsne pravne mogućnosti, zavisno od faze datog postupka, kako bi tražili obeštećenje za kršenje njihovog prava na brzo suđenje.

59. Sud primećuje da se danas pred Sudom vodi oko 1.700 predmeta protiv Slovenije koji se odnose na dužinu postupaka. Određeni broj predmeta je već dostavljen slovenačkoj Vladi, dok preovlađujuća većina predmeta čeka da bude prvi put razmatrana u Sudu.

60. Sud dalje primećuje da je građanski postupak u ovom predmetu završen 11. novembra 2004. i da je o sadašnjoj predstavi slovenačka Vlada obavestena 9. juna 2006, pri čemu su oba datuma od pre 1. januara 2007. kada je Zakon iz 2006. počeo da se primenjuje.

(b) Predmeti koji se odnose na postupke koji su završeni pre nego što je Zakon iz 2006. počeo da se primenjuje

61. Što se tiče Vladinog argumenta da je podnosilac prijave trebalo da iskoristi pravne lekove predviđene Zakonom iz 2006. u odnosu na ovakve postupke, Sud konstatuje da se čl. 25 Zakona iz 2006. eksplicitno odnosi na postupke pred međunarodnim sudovima. Međutim, uslovi navedeni u tom članu moraju biti ispunjeni da bi pravni lek bio korišćen.

62. Ovaj član određuje da u predmetima u kojima je, prvo, već prestalo kršenje prava na suđenje bez nepotrebnog odugovlačenja i, drugo, strana u postupku je podnela zahtev za pravičnim zadovoljenjem pred međunarodnim sudovima pre nego što je Zakon iz 2006. počeo da se primenjuje, Državni pravobranilac mora strani u postupku ponuditi poravnanje na ime pravičnog zadovoljenja u roku od četiri meseca od datuma prijema predmeta upućenog od strane međunarodnog suda za postupak poravnanja. Strana u postupku mora odgovoriti na predlog Državnog pravobranioca u roku od dva meseca. Ako dogovor ne bude postignut strana u postupku može započeti sudski postupak radi obeštećenja u roku od četiri meseca nakon što je odgovorila Državnom pravobranioocu ili u roku od šest meseci nakon što je primila negativan odgovor od Državnog pravobranioca.

(c) Primena na pritužbe podnosioca predstavke koje se tiču građanskog postupka koje su dostavljene slovenačkoj Vladi pre 1. januara 2007.

63. Sud primećuje, prvo, da tumačenje izraza “kršenje prava na suđenje bez nepotrebnog odlaganja je već prestalo” u Vladinim primedbama i u slovenačkom pravu generalno implicira da podnosilac pritužbe ne može više da se žali na kršenje svog prava na brz proces u predmetima u kojima su postupci okončani, jer njihovo neopravdano dugo trajanje više ne može biti ispravljeno (videti stav 54 gore). Prema uobičajenom značenju ovog pojma u slovenačkom pravu, jasno je da građanski postupak o kome je reč, koji je okončan 11. novembra 2004, spada u ovu kategoriju.

64. Drugo, podnosilac predstavke je isto tako podneo zahtev za pravično zadovoljenje kod Suda u Strazburu pre 1. januara 2007.

65. Međutim, čl. 25 Zakona iz 2006. određuje da postupak nagodbe u slučaju ovakvih predmeta mora da otpočne u roku od četiri meseca nakon što je tužena Vlada obaveštena o predmetu.

66. Sud primećuje da je slovenačka Vlada obaveštena o ovoj predstavi 9. juna 2006, što je više od šest meseci pre nego što je Zakon iz 2006. počeo da se primenjuje i da su rokovi za postizanje prijateljskog poravnanja sa Državnim pravobraniocem, u okviru domaćeg postupka predviđenog čl. 25, već istekli. Nema nikakve druge odredbe koja bi garantovala pretpostavku retroaktivne primene Zakona iz 2006. na prethodno dostavljene predmete koji se tiču okončanih postupaka. Strane u postupku su takođe imale priliku da postignu prijateljsko poravnanje u postupku pred sudom, ali su propustile da to učine. Po mišljenju Suda, pravni lek iz čl. 25 stoga ne može biti smatran delotvornim u slučaju okončanih građanskih postupaka o kojima je reč.

67. Što se tiče predstavi koje se odnose na okončane postupke o kojima je obaveštena slovenačka Vlada pre 1. januara 2007, Sud stoga smatra da Vlada nije podnela nikakve ubedljive argumente koji bi zahtevali da odstupi od svoje uspostavljene prakse.

68. Sud primećuje da je ovaj deo predstavke sličan predmetima *Belinger* i *Lukenda* (videti *Belinger v. Slovenia* (dec.), br. 42320/98, 2. oktobar 2001, i *Lukenda*, citiran gore), koje je Sud razmatrao pre nego što je Zakon iz 2006. počeo da se primenjuje. U tim predmetima Sud je odbacio primedbu Vlade da domaća pravna sredstva nisu bila iscrpna, smatrajući da pravni lekovi koje je podnosilac predstavke imao na raspolaganju nisu bili delotvorni.

69. Sud dalje primećuje da ove pritužbe očigledno nisu neosnovane u smislu značenja čl. 35, st. 3, Konvencije, niti da su nedopuštene po bilo kom osnovu. One stoga moraju biti proglašene dopuštenim.

B. O suštini predstavke u pogledu parničnog postupka

1. Član 6, stav 1, Konvencije

70. Period koji treba razmatrati počeo je 16. oktobra 1996, na dan kada je podnosilac predstavke pokrenuo postupak u Okružnom sudu u Celju, i završio se 11. novembra 2004, na dan kada je Viši sud doneo presudu. Tako da su dva stepena odlučivanja trajala oko osam godina i mesec dana.

71. Sud potvrđuje da se neopravdanost trajanja postupka mora ocenjivati u svetlu okolnosti predmeta i u odnosu na sledeće kriterijume: složenost predmeta, ponašanje podnosioca predstavke i nadležnih vlasti i o značaju postupka za podnosioca predstavke (videti, među mnogim drugim presudama, *Frydlender v. France* [GC], br. 30979/96, stav 43, ECHR 2000-VII).

72. Vlada je tvrdila da je podnosilac predstavke doprineo dužini trajanja postupka jer sud nije bio u mogućnosti da sasluša njegove stavove do 15. novembra 2002, na četvrtom zakazanom ročištu.

73. Nakon što je razmotrio sav materijal koji mu je podnet, i imajući u vidu svoju praksu u pogledu takvih pitanja, Sud ipak smatra da je u ovom predmetu dužina trajanja postupka, naročito pred prvostepenim sudom, bila preterana i da nije odgovorila zahtevu za "razumnim rokom".

74. Prema tome, postojalo je kršenje čl. 6, stav 1.

2. Član 13 Konvencije

75. Sud potvrđuje da čl 13 garantuje delotvorni pravni lek pred nacionalnim vlastima u slučaju navodne povrede zahteva prema čl. 6, st. 1, da se razmotri predmet u razumnom roku (videti *Kudła v. Poland* [GC], br. 30210/96, st. 156, ECHR 2000-XI). On konstatuje da su primedbe i argumenti koje je Vlada iznela bili odbačeni u ranijim slučajevima (videti gore citirani predmet *Lukenda*) i ne vidi razlog da u ovom predmetu zaključi drugačije.

76. Sledstveno tome, Sud smatra da je u ovom predmetu bilo kršenja čl. 13 jer nije bilo pravnog leka prema domaćem pravu, pri čemu je podnosilac predstavke mogao da dobije presudu koja potvrđuje njegovo pravo da njegov predmet bude razmotren u razumnom roku, kako predviđa 6, st. 1.

C. Dopuštenost u pogledu krivičnog postupka

1. Podnesci strana u postupku

77. Vlada je tvrdila da je, prema slovenačkom sistemu pravnih lekova u pogledu predmeta koji se odnose na dužinu trajanja postupka, kako pre tako i pošto je Zakon iz 2006. počeo da se primenjuje, bilo moguće ne samo da se ubrzaju postupci, već i da se svaka pretrpljena šteta nadoknadi (videti stavove 51 do 55 gore).

78. Podnosilac predstavke nije podneo nikakve komentare na Vladine primedbe.

2. Ocena Suda

(a) Opšte primedbe

79. Sud primećuje da se krivični postupak u ovom predmetu još uvek vodi pred višim sudom u Ljubljani.

80. Sud primećuje da je od 1. januara 2007, Kada je Zakon iz 2006. počeo da se primenjuje, podnosilac predstavke imao pravo da traži njegovo ubrzavanje. U postupcima koji se vode u prvom i drugom stepenu, strana u postupku može tražiti njihovo ubrzavanje prema članovima 3, 5 i 8 Zakona iz 2006. putem nadzorne pritužbe i predloga za određivanje roka. Ovo poslednje, u suštini, predstavlja žalbu u pogledu neuspešne nadzorne pritužbe pod određenim uslovima. Štaviše, strana u postupku može konačno dobiti obeštećenje kroz kompenzatorni pravni lek, odnosno isticanjem zahteva za pravičnim zadovoljenjem prema čl. 15 Zakona.

81. S obzirom na to da podnosilac predstavke može iskoristiti pravne lekove predviđene Zakonom iz 2006, postavlja se pitanje da li se od njega može zahtevati da ih koristi u svrhu čl. 35, st. 1, Konvencije.

Opšti principi uspostavljeni praksom Suda

82. Sud potvrđuje da na osnovu čl. 1 (koji kaže: “Visoke strane ugovornice će svakome u njihovoj nadležnosti obezbediti prava i slobode definisane u Odeljku I ove Konvencije”), primarna odgovornost za sprovođenje i osnaživanje garantovanih prava i sloboda leži na nacionalnim vlastima. Mehanizam za pritužbe Sudu stupa u dejstvo tek posle nacionalnog sistema zaštite ljudskih prava. Ovaj subsidijarni karakter se vidi u članovima 13 i 35, st.1, Konvencije.

83. Svrha čl. 35, st. 1, koji utvrđuje pravilo o iscrpljenosti domaćih pravnih lekova, je da državama ugovornicama omogući da spreče ili isprave povrede koje im se stavljaju na teret pre nego što se ovi navodi o povredama iznesu pred Sud (videti,

između mnogih drugih presuda, *Selmouni*, citirano gore, stav 74; *Kudła*, citirano gore, stav 81; i *Lukenda*, citirano gore, stav 42). Pravilo iz čl. 35, st. 1, je zasnovano na pretpostavci, koja se ogleda u čl. 13 Konvencije – s kojom je usko povezana – da postoji delotvorni pravni lek dostupan u pogledu navodnog kršenja u domaćem sistemu (ibid.).

84. Osim toga, prema “opšte priznatim načelima međunarodnog prava”, mogu postojati specijalne okolnosti koje oslobađaju podnosioca predstavke od obaveze da iscrpi domaće pravne lekove koji mu stoje na raspolaganju (videti *Selmouni*, citirano gore, stav 75). Međutim, Sud ističe da to što postoje samo sumnje u to da nije uspešan konkretni pravni lek za koji nije očigledno da je beskoristan, ne predstavlja validan razlog za to što domaći pravni lekovi nisu iscrpeni (videti *Akdivar and Others*, citirano gore, s. 1212, stav 71; *Van Oosterwijck v. Belgium*, presuda od 6. novembra 1980, serija A br. 40, s. 18-19, stav 37; i *Brusco v. Italy* (dec.), br. 69789/01, ECHR 2001-IX).

(b) Ocena Zakona iz 2006. u pogledu postupaka koji se vode u prvom i drugom stepenu

85. Treba na početku reći da pravne lekove koji su dostupni u Sloveniji prema čl. 2 Zakona iz 2006. mogu koristiti strane u sudskom postupku, učesnici u vanparničnim postupcima i oštećene strane u krivičnim postupcima.

86. Što se tiče postupaka koji se vode pred prvostepenim i drugostepenim sudovima, mogućnost za nadzornu pritužbu i predlog za određivanje roka prema članovima 5 i 8 Zakona iz 2006. je dala ovlašćenje, prvo, predsedniku suda koji razmatra predmet i, drugo, predsedniku žalbenog suda, da ispituju pritužbe koje se odnose na predugo trajanje postupaka i da preduzmu odgovarajuće korake. Ukoliko je takva pritužba opravdana, oni mogu odrediti rokove za procesne mere ili odlučiti da predmet treba da bude rešavan prioritarno, da predmet dodele drugome, itd. (videti stavove 41 i 42 gore).

87. Sud naročito primećuje da predsednik suda koji razmatra slučaj mora da odluči u roku od dva meseca da li je nadzorna pritužba prema čl. 6 osnovana. Ako sud koji rešava predmet obavesti predsednika da će u roku od četiri meseca biti preduzete procesne radnje ili biti doneta odluka, predsednik će informisati o tome stranu u postupku. Ako je pritužba opravdana, procesne radnje moraju biti preduzete u periodu od šest meseci.

88. Što se tiče predloga za određivanje roka, čl. 11 predviđa da odluka o tome da li je pritužba osnovana mora biti doneta u roku od petnaest dana i da, ako je opravdana, procesne radnje moraju biti izvršene u roku od četiri meseca. Po mišljenju suda, ovi

rokovi navedeni u tekstu u skladu su sa zahtevima brzine koja je neophodna da bi pravni lek bio delotvoran (see *Scordino v. Italy (br. 1)* [GC], br. 36813/97, stav 208, ECHR 2006-V).

89. Štaviše, članovi 15 i 16 Zakona iz 2006. kažu da svako ko pretrpi nematerijalnu štetu zato što se nije pridržavao zahteva u pogledu “razumnog roka” ima pravo na zadovoljenje ako je odobrena nadzorna pritužba koju je strana u postupku uložila, ili ako je podnet predlog za određivanje roka.

90. Pravično zadovoljenje biće obezbeđeno putem novčanog obeštećenja, pisane izjave Državnog pravobranioca ili objavljivanjem presude koja je utvrdila kršenje prava na suđenje bez nepotrebnog odugovlačenja. Novčano obeštećenje za svaki pravosnažno rešen predmet daje u iznosu od 300 do 5.000 eura, koji treba da isplati Državni pravobranilac (videti stavove 44 i 45 gore). Odgovarajuća sredstva su određena u slovenačkom budžetu (videti stav 47 gore).

91. Ako se ispune uslovi iz čl. 15, tj. ako je odobrena nadzorna pritužba koju je uložila strana u postupku, ili ako je podnet predlog za određivanje roka (videti stav 89 gore), strana u postupku može započeti preliminarni postupak sa Državnim pravobraniocem kako bi postigla sporazum o vrsti ili iznosu pravičnog zadovoljenja (videti stav 46 gore). Zahtev za pravičnim zadovoljenjem mora biti podnet u roku od devet meseci po pravosnažno rešenom predmetu – drugim rečima, posle odluke protiv koje nema redovnog pravnog leka – i Državni pravobranilac mora da odgovori u roku od tri meseca.

92. Ako se dogovor ne postigne, strana u postupku može podneti tužbu za naknadu štete pred nadležnim lokalnim sudom za štete u roku od osamnaest meseci po pravosnažnom rešenju predmeta. Ako je zahtev odobren u okviru sudskog postupka, Državni pravobranilac će platiti novčano obeštećenje na osnovu pravosnažne sudske odluke (videti stav 47 gore).

93. Najzad, prema čl. 21 Zakona iz 2006, strana u postupku može pokrenuti postupak za naknadu novčane štete nastale zbog kršenja prava na suđenje bez nepotrebnog odugovlačenja u roku od osamnaest meseci po donošenju pravosnažne odluke. Kada odlučuje o novčanoj šteti, sud mora uzeti u obzir odredbe Zakona o obligacijama i kriterijume navedene u čl. 4 Zakona iz 2006. (videti stav 97 dole).

94. Sud podseća da je dao određene indikacije u presudi *Scordino* (citirano gore, stavovi 182-189) u pogledu karakteristika koje delotvorni domaći pravni lekovi u predmetima koji se odnose na dužinu postupaka treba da zadovolje. S tim u vezi, on konstatuje da slovenački pravni lekovi imaju dvostruku svrhu.

95. Prvo, nadzorna pritužba i predlog za određivanje roka su koncipirani tako da se postigne ubrzanje postupaka koji su u toku i/ili zaključka da su prekoračena vremenska ograničenja. Sud je u više navrata izjavio da čl. 6 stav, st. 1, nameće Državama ugovornicama obavezu da svoj pravosudni sistem organizuju na takav način da njihovi sudovi mogu da ispune svaki od njegovih zahteva, uključujući obavezu da razmotre predmete u razumnom roku. Kad je pravosudni sistem manjkav u ovom pogledu, pravni lek koncipiran radi ubrzanja postupaka kako bi se sprečilo da postanu preterano dugi predstavlja najdelotvornije rešenje (videti *Scordino*, citirano gore, stav 183). S obzirom na to da se nadzorna pritužba i predlog za određivanje roka, kakvi jesu, sastoje iz različitih sredstava za ubrzavanje postupaka koji su u toku, sud smatra da je ispunjen uslov “delotvornosti”, kako je ustanovljen nedavnom sudskom praksom.

96. Drugo, Zakon iz 2006. obezbeđuje kompenzatorni pravni lek – zahtev za pravičnim zadovoljenjem – putem koga strana u postupku može, kada je to na mestu, dobiti pravično zadovoljenje za svaku nematerijalnu i novčanu štetu koju je pretrpela. Kompenzacioni pravni lek je, nesumnjivo, odgovarajuća mera za obeštećenje za kršenje koje se već dogodilo. Prema nedavnoj praksi Suda kombinacija dve vrste pravnih lekova, jedne koja je koncipirana kako bi se ubrzali postupci, i druge kako bi se omogućilo obeštećenje, izgleda da predstavljaju najbolje rešenje za obeštećenje za povredu zahteva za “razumnim rokom” (videti *Scordino*, citirano gore, stav 186).

97. Kao što je očigledno iz čl. 4 Zakona iz 2006, u ocenjivanju razumnosti dužine trajanja postupaka od nacionalnih vlasti se u suštini zahteva da uzimaju obzir kriterijume uspostavljene praksom suda, odnosno složenost slučaja, ponašanje podnosioca predstavke i ponašanje nadležnih vlasti koje su dalje navedene, i važnost onoga što je važno za podnosioca predstavke u postupku (videti, među mnogim drugim presudama, *Frydlander v. France* [GC], br. 30979/96, stav 43, ECHR 2000-VII).

98. Imajući sve ovo u vidu, zasnivajući svoje zaključke na oceni zakonodavnih odredbi kakve jesu, Sud je siguran da je sveukupnost pravnih lekova predviđenih Zakonom iz 2006. u slučaju preterano dugih postupaka koji se vode pred prvostepenim i drugostepenim sudovima delotvorna u tom smislu da pravni lekovi u načelu mogu i da spreče nastavak kršenja prava na postupak bez nepotrebnog odugovlačenja i da pruže odgovarajuće obeštećenje za svako kršenje koje se već dogodilo.

Zahtevi u pogledu iscrpenosti u odnosu na predstavke podnete pre nego što je Zakon iz 2006. počeo da se primenjuje

99. Na ovom mestu Sud mora takođe da se izjasni o tome da li su domaći pravni lekovi postojali u vreme kada je podneta sadašnja predstavka, zbog zahteva da domaći pravni lekovi budu iscrpljeni, s obzirom na to da je podnosilac predstavke podneo svoju predstavku pre nego što je Zakon iz 2006. stupio na snagu i pre nego što je počeo da se primenjuje.

Sud priznaje da se ocena o tome da li su domaći pravni lekovi bili iscrpljeni obično izvodi s pozivom na datum kada je predstavka podneta. Međutim, ovo pravilo podleže izuzecima koji mogu biti opravdani u posebnim okolnostima svakog predmeta (videti *Baumann v. France*, br. 33592/96, stav 47, 22. maj 2001).

100. Tačno je da podnosilac predstavke u vreme kad je prvi put izjavio pritužbu Sudu u slovenačkom pravu nije imao nikakve delotvorne pravne lekove na raspolaganju u pogledu dužine navedenog postupka koji se rešavao pred sudom (videti *Belinger*, citirano gore, i *Lukenda*, citirano gore).

101. Međutim, Sud smatra da postoji nekoliko elemenata koji govore u prilog izuzetka od ovog opšteg pravila u predmetu o kome je reč.

102. Sud je potvrdio svoje zaključke iz presude u predmetu *Lukenda* da prosečno trajanje sudskih postupaka u Sloveniji otkriva sistemski problem koji je rezultat neodgovarajućeg zakonodavstva i nedelotvornog deljenja pravde. Na osnovi te presude, slovenačka Država je bila obavezna da obezbedi mehanizme za delotvorno obeštećenje za kršenje ustavnih prava, kako putem odgovarajućih pravnih mera tako i kroz administrativnu praksu (videti *Lukenda*, citirano gore, stavovi 93 i 95). Posle ove presude u 2006. je bilo još oko 200 presuda protiv Slovenije koje su se odnosile na navode o preteranoj dužini trajanja postupaka pred domaćim sudovima.

103. Svrha pravnih lekova uvedenih Zakonom iz 2006. kao odgovor na presudu u predmetu *Lukenda* je upravo to da se slovenačkim vlastima omogući da obeštete povrede zahteva o “razumnom roku” na domaćem nivou. To važi ne samo za predstavke koje su podnete posle datuma kada je Zakon iz 2006. počeo da se primenjuje, već i za one koje se odnose na domaće postupke koji se vode u prvom i drugom stepenu, koji su već bili na spisku predmeta Suda do tog datuma.

104. S tim u vezi, Sud primećuje da trenutno ima skoro 1.700 predstavki protiv Slovenije u kojima podnosioci predstavke navode povredu zahteva za “razumnim rokom” kako u pogledu domaćih postupaka koji su u toku, tako i u pogledu okončanih domaćih postupaka.

105. Štaviše, Sud je već odlučio u nekoliko slučajeva, kada su Ugovorne strane prihvatile zakonodavne mere kako bi ispunile zahteve u pogledu zahteva za "razumnim rokom" prema čl. 6, st. 1, Konvencije, prema kome podnosioci predstavke treba da iscrpu takve pravne lekove nezavisno od toga što su njihove predstavke podnete Sudu pre nego što je usvojeno zakonodavstvo o kome je reč.

106. Na taj način Sud je smatrao da podnosioci predstavke u predmetima protiv Italije koji se odnose na dužinu trajanja postupaka treba da iskoriste pravni lek koji je uveden "Zakonom Pinto" (videti, naprimer, *Giacometti and Others v. Italy* (dec.), br. 34939/97, ECHR 2001-XII, ili *Brusco*, citirano gore). Slična odluka je doneta u predmetima koji su vođeni protiv Hrvatske, Slovačke i Poljske nakon zakonodavnih promena (videti *Nogolica v. Croatia* (dec.), br. 77784/01, ECHR 2002-VIII; *Andrášik and Others v. Slovakia* (dec.), br. 57984/00, 60226/00, 60237/00, 60242/00, 60679/00, 60680/00 i 68563/01, ECHR 2002-IX; i *Michalak v. Poland* (dec.), br. 24549/03, 1. mart 2005). Sud smatra da je stav o ovoj predstavi u suštini sličan stavu u gore navedenim predmetima.

(c) Pritužbe povodom krivičnog postupka u sadašnjem predmetu

107. S obzirom na to da se sporni krivični postupak vodi pred drugostepenim sudom, podnosilac predstavke može iskoristiti sveukupne pravne lekove predviđene Zakonom iz 2006, koje je Sud ocenio kao delotvorne (videti stav 98 gore).

108. Tačno je da sada nije mogla biti uspostavljena dugoročna praksa primene Zakona iz 2006. od strane domaćih vlasti. Međutim, jasno je da je Zakon naročito koncipiran kako bi se bavio pitanjem preterano dugog trajanja postupaka pred domaćim sudovima i nema razloga da se u ovoj fazi sumnja u njegovu delotvornost. Međutim, stav Suda može biti podložan reviziji u budućnosti i teret dokazivanja delotvornosti pravnih lekova u praksi ostaje na slovenačkoj Vladi.

109. Sud skreće pažnju na opštu obavezu Država ugovornica da reše strukturalne probleme koji su u pozadini kršenja (videti *Broniowski v. Poland* [GC], br. 31443/96, stav 191, ECHR 2004-V). Slovenačke vlasti bi stoga trebalo da posebno obrate pažnju na to da obezbede da se Zakon iz 2006. primenjuje u skladu s Konvencijom kako u pogledu buduće sudske prakse (videti *Scordino*, citirano gore, stavovi 190-192) tako i u pogledu opšteg deljenja pravde. Što se tiče potonjeg, treba preduzeti odgovarajuće mere kako bi se izbeglo zagušenje domaćih pravnih puteva (videti *Belinger*, citirano gore). S tim u vezi Sud zapaža da je slovenačka Vlada pokrenula Lukenda projekat decembra 2005. kako bi se bavio strukturalnim problemom iz različitih uglova (videti stavove 36 i 37 gore).

110. S obzirom na prethodna razmatranja i s obzirom na to da se mogućnost korišćenja novih pravnih lekova u postupcima koji se vode pred prvostepenim i drugostepenim sudovima širi na podnosiocima predstavke u ovom predmetu, kao i na sve druge podnosiocima koji su podneli slične pritužbe u skladu s čl. 34 Konvencije u odnosu na Sloveniju, Sud smatra da se od podnosioca predstavke čl. 35, st. 1, Konvencije traži da koristi pravne lekove koji su mu dostupni prema Zakonu iz 2006, koji deluje od 1. januara 2007.

111. Iz ovog sledi da pritužba podnosioca predstavke o preterano dugom trajanju krivičnog postupka mora biti proglašena nedopuštenom zbog toga što nisu iscrpljeni domaći pravni lekovi u skladu s čl. 35, st. 1, Konvencije. Što se tiče pritužbe podnosioca predstavke prema čl.13 da pravni lekovi koje je imao na raspolaganju u odnosu na nepotrebno dugo trajanje postupaka nisu delotvorni, ona se mora proglasiti očigledno neosnovanom prema čl. 35, st. 3, Konvencije. Stoga bi ovaj deo predstavke trebalo da bude odbačen u skladu s čl. 35, st. 4 Konvencije.

II. PRIMENA ČLANA 41 KONVENCIJE

112. Član 41 Konvencije kaže:

“Ako Sud smatra da je bilo kršenja Konvencije ili Protokola uz nju, i ako domaće pravo Visoke strane ugovornice o kojoj je reč omogućiti samo delimičnu ispravku, Sud će, ako to bude potrebno, omogućiti pravično zadovoljenje oštećenoj strani.”

A. Šteta

113. U pismu datiranom 6. septembra 2006. podnosilac predstavke je procenio da nadoknada koja mu sledi za nematerijalnu štetu koja mu je naneta usled dugotrajnosti postupka iznosi 8.000 eura (EUR).

114. Sud smatra da je podnosilac predstavke morao pretrpeti nematerijalnu štetu. Odlučujući na osnovu pravičnosti, dodeljuje mu EUR 3.000 po tom osnovu.

B. Troškovi i izdaci

115. Podnosilac predstavke je isto tako tražio EUR 1.000 za troškove i izdatke koje je imao zbog postupka pred Sudom.

116. Prema praksi Suda, svaki podnosilac predstavke ima pravo na nadoknadu troškova i izdataka samo u meri u kojoj je dokazano da su oni stvarno i nužno nastali i da su bili razumni u pogledu iznosa. Imajući u vidu informacije koje je imao i gore navedene kriterijume, Sud je smatrao razumnim da podnosiocu predstavke dodeli iznos od EUR 700 za postupak pred Sudom.

C. Zatezna kamata

117. Sud smatra adekvatnim da zatezna kamata bude zasnovana na najnižoj kamatnoj stopi Evropske centralne banke, kojoj treba dodati tri procentna poena.

IZ GORE NAVEDENIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Progllašava* pritužbu koja se odnosi na preterano dugo trajanje okončane građanske parnice dopuštenom, a preostali deo predstavke nedopuštenim;

2. *Utvrđuje* da je došlo do povrede čl. 6, st. 1, Konvencije;

3. *Utvrđuje* da je bilo povrede čl. 13 Konvencije;

4. *Utvrđuje*

(a) da tužena država treba da isplati podnosiocu predstavke, u roku od tri meseca od datuma kada ova presuda postane pravosnažna u skladu s čl. 44, st. 2, Konvencije, iznos od EUR 3.000 (tri hiljade eura) na ime pretrpljene nematerijalne štete i EUR 700 (sedam stotina eura) na ime troškova i izdataka, plus sve takse koje bi mogle biti naplaćene za ove iznose;

(b) da po isteku gore navedena tri meseca do isplate treba platiti običnu kamatu na gore navedene iznose po stopi koja je jednaka najnižoj kamatnoj stopi Evropske centralne banke uz dodatak od tri procentna poena;

5. *Odbija* ostatak zahteva podnosioca predstavke za pravično zadovoljenje.

Sačinjeno na engleskom jeziku, i dostavljeno u pisanom obliku na dan 3. maja 2007. u skladu s pravilom 77, st. 2 i st. 3, Poslovnika suda.

Stanley Naismith,
Zamenik sekretara odeljenja